

DEJ MI RUKU, AŽ MOHU MLUVIT

Petra Bendová

VEXIAUOVÁ, A.-M. *Dej mi ruku, ať mohu mluvit. Vrátit slovo těm, kteří jsou odříznuti od světa.* Praha : Nakladatelství ISV, 2003. ISBN 80-86642-28-3

Ruka

Ruka pro mne zvolená

Ruka zvolená, abych mluvila

Ruka vyvolená, aby se žilo a aby se hlásil život všech postižených

Ruka roztrhaná nemocí

A ruka zvětšená každou volbou žít život volby a štěstí

Ruka líbezná a ruka vybraná, aby uvolnila lásku

Abych se lehce vyrovnala jiným

Polovina ode mne samotné

Omezovaná v životě prožít radost

Ruka živá a ruka zpívající

A zimomřivá ruka, která žije a tvoří život a lásku

Volím tvou ruku, abych přešla smrt a nechala zemřít smrt

A změnila život

A já zůstávám sama sebou

Zimomřivá a zpívající volím tvou ruku, abych mluvila.

Karolínka Jouselinová

Technika, jež umožňuje „nemluvicím“ osobám komunikovat pomocí „podané ruky“, resp. pomocí fyzické dopomoci asistenta – facilitátora (nejčastěji rodiče, učitele či logopeda), se odborně nazývá facilitovaná či usnadňovaná komunikace.

Facilitovanou komunikaci lze charakterizovat jako podpůrnou komunikační techniku využívanou zejména v zahraničí (např. ve Francii, Austrálii, Itálii, Izraeli...) a zároveň jako techniku umožňující jedincům s diagnózou autismus, těžká mentální retardace či dětská mozková obrna, popř. dětem, mládeži a dospělým s jiným vývojovým postižením navázat komunikaci s okolím.

V podstatě se jedná o komunikaci „usnadněnou“ facilitátorem, jehož úkolem je zabezpečit podporu polohy ruky, a to nejčastěji ukazováčku tak, aby se daný jedinec mohl vyjadřovat pomocí ukazování na konkrétní předměty, obrázky či písmena. V případě, že je však uživatel facilitované komunikace schopen používat odděleně svůj ukazováček, fyzická podpora asistenta se může minimalizovat až na úroveň zápěstí nebo přední části paže.

O facilitované komunikaci (dále FK) se vede v současné době mnoho diskusí. Tato technika má jak svoje odpůrce, tak i svoje obhájce. Podle argumentů obhájců FK, zpravidla rodičů dětí s těžkým zdravotním postižením a některých pedagogů, představuje FK alternativní formu komunikace, která úspěšně rozvíjí komunikační proces těžce zdravotně postiženého dítěte; jeho schopnost vyjadřovat myšlenky, názory a pocity. Napomáhá budovat jeho vlastní identitu a integrovat je do společnosti. Naproti tomu odpůrci FK hovoří o její nespolehlivosti, nevědeckosti a o ovlivnitelnosti realizace této techniky asistentem.

Anne-Marguerite Vexiauová, propagátorka facilitované komunikace, se ve své knize *Dej mi ruku, ať mohu mluvit* snaží ve třiceti kapitolách techniku FK přiblížit jak odborné, tak i široké laické veřejnosti, zejména pak rodičům těžce zdravotně postižených dětí s narušenou komunikační schopností. Autorka se příliš nezaměřuje na vlastní popis podstaty techniky facilitované komunikace, ale spíše na vymezení jejího významu, sociálního a socializačního dopadu pro její uživatele a zároveň věnuje poměrně velký prostor také prezentaci sdělení uživatelů FK, jež autorka sama zaznamenala (*nejčastěji pomocí využití komunikátoru s výstupem na tiskárnu*) během terapeutických sezení se svými klienty .

Anne-Marguerite Vexiau ve své knize také několikrát zdůrazňuje roli rodiče jako partnera odborně vyškoleného facilitátora při usnadňované komunikaci, který má za úkol danou techniku adaptovat a aplikovat do každodenních aktivit dítěte s komunikačním handicapem, přičemž akcentuje partnerský a zpětnovazebný vztah mezi uživatelem, rodičem – asistentem a osobou terapeuta – facilitátora, který zabezpečuje zaškolení rodičů – asistentů i další zdárný průběh FK.

Facilitovaná komunikace, představuje jednu z aplikovatelných forem alternativní a augmentativní komunikace, která otevírá nové cesty v komunikaci lidem a s lidmi s těžkým zdravotním postižením a přispívá tak k humanizaci a normalizaci jejich života a jako taková si jistě zaslouží pozornost nejenom ze strany laické, ale i odborné veřejnosti.